

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l. gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Okrajna razstava goveje živine v Novem mestu.

V ponedeljek, dné 16. oktobra t. l. bode v Novem mestu razstava goveje živine, in sicer za celo okrajno glavarstvo novomeško.

Ta razstava se priredi tedaj za živinorejce novomeškega, trebanjskega in žužemberškega sodnega okraja, s tem namenom, da se gospodarji teh okrajev poučé na razstavljeni živini, v koliko je živinoreja v zadnjem času napredovala, v katerem pogledu se je izboljšala, in kaki vspehi se dadó doseči z dobro rejo in dobrimi plemenimi živalimi.

Ker je namen tej razstavi občekoristen in posebno važen za daljni napredek naše živinoreje, pozivljemo in vabimo vse živinorejce iz imenovanih sodnih okrajev, da se udeležé te razstave, in da pripeljejo kolikor mogoče živine v razstavo.

PODLISTEK.

Ne obrekuj!

(Konec.)

Po ozkih, umazanih ulicah je dospela Ljudmila v borno stanovanje perice Katre. V majhni izbici je ležala bleđa žena, katerej se je videlo, da ji ne manjka veliko do osodepolnega trenutka, do ločitve iz sveta; zraven nje pa je ležal deček kakih treh ali štirih let, ki se je mraza tresel. Neprijetna slutnja spreleti Ljudmilo. Trepetajoča stopi k postelji, prime bolnico za roko in jo tolaži, a jezik se ji je zapletal; zdelo se ji je, kakor da bi ona bila kriva vse te revščine. „Jaz ne potrebujem nič več“, odgovori s slabim glasom bolnica; „čutim, da se mi bliža zadnja ura.“ „Vi ne smete umreti!“ seže ji Ljudmila v besedo, „storila bom, kolikor je v moji moči, za vas.“ „Hvala za vaš trud, zdaj je vse prepozno. Ob ves zaslužek so me pripravili in ob dobro ime. Gospod, odpusti jim, vsaj ne vedó, kaj so storili: sedaj je prepozno.“

Kakor so bile te besede vdane in pomirjajoče,

Pokazati nam treba, da smo tudi v novomeškem političnem okraju od zadnje razstave napredovali in da se tudi pri nas dobi lepa in dobra živina. Pokazati moramo z obilno udeležbo pa tudi to, da se prav zelo zanimamo za razvoj naše živinoreje.

Za lepo živino se bode razdelilo pri razstavi več premij. Takisto se bodo kupovali lepi biki, ako jih bo kaj na prodaj.

Natančneje o premijah in o razstavi sami prijavilo se bode po posebnih lepakih.

Za danes opozoriti hočemo naše gospodarje po vseh občinah našega glavarstva na to, da se pripuščajo v razstavo le biki, breje telice in krave, kakor tudi na to, da naj skrbé pravočasno za potrebne potne liste.

Razstava se bo priredila na živinskem trgu in mora biti vsa živina do 10. ure dopoldne na mestu razstave.

—n.

so bile za Ljudmilo globoko v srce segajoče pušice, ker sedaj je sprevidela, koliko je tej ženi krivice storila. Zdelo se ji je, da se ji zemlja pod nogami odpira, in da plamen Božjega maščevanja sega po njej. Pa vsaj je mučenica, nevedoča koga ima pred seboj, ji vse odpustila. Pred posteljo se zgrudi na kolena in ihté poljubuje koščeno roko bolnice. Ko se čez nekaj časa zopet zavé, vstane, dá svoji služabnici desetak z naročilom, da naj vse potrebno oskrbi, in odide domov.

Dasi se je odtegnila žalostnemu prizoru, vendar se ni mogla ni za trenutek upokojiti. Če je koga po stopnicah slišala priti, že je mislila, da je služabnica ali pa Peterček, ki ji naznani smrt Katre, in vsega tega je edino ona kriva. In vrhu tega ni imela nobenega, komur bi svoje skrbi razodela, kajti mati so se odpeljali iz mesta in jih pred večerom ni bilo pričakovati; svojo zvesto služabnico in družico je pustila pri Katri, očeta ali koga družega pa imela ni.

Po dolgih, mučnih urah se slednjič pripelje njena mati. Ljudmila voza še slišala ni, klečala je namreč pred krasno Marijino sliko. Tako jo najde

Skladišče za umetna gnojila v Novem mestu.

Tómasova žlindra je v tem skladišču že v zalogi, in je nekaj tudi že oddane. Kajnit in kaliyevo sol utegnemo dobiti vsak čas. Opozorjamo gospodarje na to, da si prej ko mogoče preskrbé s potrebnimi gnojili, ker le potem je podružnici mogoče, pravočasno skrbeti za potrebno množino gnojil.

Skladišče se nahaja v hiši pl. Fichtenau na glavnem trgu, in je odprto redno vsak ponedeljek in petek dopoldne. Če treba, dobé se gnojila pa tudi ob drugih dnevih; v tem slučaju se je posebej zglasiti pri gosp. Fr. Perko-tu v Novem mestu.

Da se doseže popolen vspeh, treba je za 1 oralo (joh) vsaj 600 kilogramov, t. j. 6 vreč ali žakljev umetnih gnojil. Na srednje težki zemlji je najbolje, da vzamemo vsakega gnojila polovico, namreč 300 kg. Tomasove žlindre in 300 kg. kajnita. Kdor bi hotel namesto kajnita rabiti kaliyevo sol, naj je vzame v tem slučaju le 100 kg. Za težko ilnato zemljo kaže vzeti nekoliko več Tómasove žlindre, zato pa manj kajnita; za lahko, puhličasto in peščeno zemljo pa raje nekoliko več kajnita in manj Tomasove žlindre.

Na kmetijski šoli na Grmu, kjer gnojé travnike in košenice že nekaj let z izvrstnim vspehom, porabijo za 1 hektar (to je po stari meri eden in tri četrt orala) 600 kg. Tómasove žlindre in 400 kg. kajnita.

mati. Hči pa, zagledavši mater, hiti k njej, in ji burno in ihté pové, kaj se je zgodilo, kako je očrnila Katro, in kako je danes našla. Bilo je ravno nasprotno, kar smo o Katri trosili in pripovedovali. Kar ji je mož umrl, si je komaj najpotrebnejše privoščila; vse je dala, da bi le mogla svoja sinova lepo vzgojiti. S tistim žganjem pa, ki ga je Peterček vsak dan kupoval, je mazala bolne noge mlajšega sina.

„Odpustite mi, mati, vsaj nisem vedela, kaj da ji s tem škodim“, stokala je Ljudmila.

„Kaj tacega jaz o tebi nisem mislila. Vendar si zapomni, da drugekrati ne govoriš nepremišljeno, posebno pa še slabo o ljudeh. Kaj ti je to mar, če ima kdo kako napako na sebi; nobeden ni brez njih. In kaj potem, če bi perica bila res pijanka; če ti lepo opere, pa je dobro, v drugo se ne vtikaj. Sedaj pa pojdive k njej, morebiti je pomoč še o pravem času prišla. Bodi hvaležna Bogu, da ti je mogoče škodo nekoliko zmanjšati.“

Pol ure pozneje ste dve gospe šli urno proti Ribjemu trgu. Bili ste Ljudmila in njena mati. Ko dospeta k tisti hiši, kjer je Katra stanovala,

Potrebna gnojila je pred porabo z lopato dobro premešati, recimo na podu ali na kakem drugem suhem prostoru, in potem takoj raztrositi.

Kmetijska podružnica v Novem mestu.

Boteljska vina.

(Dalje in konec.)

Prav zgodaj zoreče sorte grozdja cvetejo tudi zgodaj. Ker je pa pri nas na Dolenjskem skoraj sleherno leto zgodaj na spomlad prav rado neugodno mrzlo in deževno vreme za trto, osobito ob času cvetja, trpé ravno zgodnje sorte najbolj; one se prav slabo oplodé, in oprhnejo, kakor pravimo.

Da je temu res tako, dokazuje nam ravno letošnje leto, v katerem je edino modra portugalka med finimi zgodnjimi sortami tako odcvela, kakor si želimo; vse druge so pa bolj ali manj oprhnele. Pa oprhnenje (Dolenjci pravijo trtam, ktere rade oprhnejo, fratleve trte namesto oprhljivke), ni še največje zlo, katero pri nas na Dolenjskem prav rado zadene zgodnje sorte grozdja zaradi neugodnih poznih mrazov; veliko hujša je pozeba prav zgodnjih sort. Da je temu tako, smo se tudi šele letos prepričali.

Sploh je pa resnica, da se povsod, po vseh vinorodnih deželah bolj ali manj protivijo pomnoževanju samih zgodnih sort, in to mora imeti že svoj izkušnje, dolgoletne skušnje izvirajoči uzrok. Prav nizko, torej glavnató izgojo s prav kratko ysakoletno režnjo, na same paléke (čépe), pa naše podnebje ne dovoljuje. Ne dovoljuje jo pa tudi zeleno cepljenje domačih sort na ameriške podloge. Ako bi držali po dolenskih vinogradih trte pri

ugledati slabo razsvitljeno okno. Srce se ji krči pri tem pogledu, slutnja, da je vse prepozno, ji pretrese vse ude. Hoja po stopnicah v tretje nadstropje se ji še nikoli ni tako utrudljiva zdela, ko danes. Sedaj se vrata odpro in ugleda Katro s sklenjenimi rokami — mrtvo. Kakor od strele zadeta, obstane. Ustnice so ji dregetale, solze ni bilo v oko, da bi ji bolest olajšala; stala je tam brez joka, prsi so se ji burno dvigale, obilen pot ji je lil raz čelo. Naposled se obrne proti materi:

„Jaz imam neko prošnjo do vas.“

„No, kaj? Povej?“

„Smem Peterčka in njegovega brata posinoviti, da vsaj otrokom povrnem, kar sem materi škodovala.“

„Mati ne odgovori nič, ampak v očesu ji zaigra solza, ne sestra prejšnjih, ampak solza veselja. Take si svoje hčere ni mislila.“

Čas je hitel dalje, Katrinima otrokoma se je dobro godilo, odrastla sta in bila svoji dobrotnici v veselje. Ljudmila pa nikoli več ni besedice slabega črhnila o ljudeh. Britka skušnja jo je izmodrila.

prav nizki glavni izgoji ter prav kratki palčnati režnji, potem bi nam na spomlad še rajši pozebale, kajti sploh je znano, da nizko pri tleh trta veliko prej pozebe, kakor pa višje od tal. Pri taki izgoji in režnji bi nam pa tudi grozdje vsled navadnega dežja v jeseni še rajši gnjilo, kakor nam že tako gnjije pri zdajšnji visoki izgoji ter dolgi režnji. Prav nizka izgoja in prav kratka režnja skazala se je pa za neprimerno tudi na zeleno cepljenih ter pogrubanah trtah. Take trte so se pričele namreč po preteku par let sušiti, ker so obobile za boleznijo, podobno rapam. Te neprijetne skušnje doživeli so n. pr. na Nižeavstrijskem, kjer so že opustili zeleno cepljenje, in se poslužujejo le suhega, da zamorejo pridržati navadno nizko vzgojo ter kratko režnjo tudi na cepljenih trtah. Prav nizka izgoja in prav kratka režnja daje pa tudi le malo pridelka.

Upošteva vse to, je pa še posebno istina, da dandanes vsled trtne uši in drugih prej nepoznatih uim na trti že jako pomanjkuje najnavadnejših namiznih vin; ne kaže torej nikakor boteljskih vin pridelovati, in takih sort pomnoževati, kakoršne dajejo prav fini pridelok, pa le malo. In take sorte, katere navadno imenujemo „gosposke“, bi bile med domačimi dolenjskimi tična, med tujimi pa rizling, traminer, rulandec itd. Na Dolenjskem moramo pač na to delati, da se s časom odkrižamo čvička v pravem pomenu besede, in da pridelujemo kar le mogoče dobra namizna vina v veliki množini. V ta namen opustiti moramo pa pomnoževanje naše domače lipne, beline, škiline (vipavski glire), javorja, kozjega sesa, pelesa itd., ter se lotiti pomnoževanja takih sort, kakoršne dajejo obilo prav dobrega namiznega vina.

Žal, da med domačimi sortami takih skoro nimamo že celo za bela vina ne, razven kraljevine in zelenike. Poslednjo trebalo bi pa pač le v najugodnejših legah gojiti, da bi rednejši dobro dozorevala, in pustiti bi se jo moralo dlje ko le mogoče na trti. kadar bi vreme to dopuščalo, Druge, tuje, prav priporočljive sorte določene so bile že pri shodu vinogradnikov leta 1896. v Novem mestu, in te so za bela vina razven že imenovane domače kraljevine: vipavska grganja, katera je posebno uporna spomladanjemu pozeblanju in gnjivanju; štajerska maslovina (šipon, meler), vipavska sipa, laški rizling (za bolj visok dobre lege), beli burgundec, španjol beli in rudi (za bolj nizke lege), rudeči in zeleni avstrijski veltinec, štajerski plavec. Tem dodali bi pa še versko medenko, nemški „Honigler“ in pa sedmogriško silvanko (Silvaner). Za črna vina pa domača žetasta črnina, modra frankinja, tičenska črnina (vrlo)ljec in blinska črnina.

Nasledki opuščenega žvepljanja.

Koliko časa je bilo treba, predno so se naši gospodarji sploh poprijeli škropljenja trt z modro galico? — Pouk in dobri izgledi niso dosti pomagali, ampak trebalo je velikanske škode, trebalo je po strupeni rosi zatrtih in opustošenih vinogradov, da so se zdramili naši vinorejci in pričeli skraja škropiti opešane vinograde.

In prav tako godi se nam sedaj tudi z žveplanjem. Tudi s tem novodobnim delom se nočejo naši vinorejci sprijazniti vzlic mnogemu prizadevanju poklicanih veščakov in drugih prijateljev kmeta. Ljudje se vpirajo žveplanju, in to bo trajalo najbrže toliko časa, dokler jih zopet velikanska škoda na trtju samem ne pouči o tem, da je treba poslušati zlate nauke naprednega kmetijstva, in da se je treba po njih tudi ravnati.

Letos storilo se je vse, kar je bilo sploh mogoče, da bi se poučili naši gospodarji o veliki škodljivosti trtne plesnobe. Skrbelo se je za to s pismenim in ustnim podukom. Napredni gospodarji dajali so vrh tega v svojih vinogradih z žveplanjem trt najlepši izgled, kako je treba zatirati to bolezen.

Žalibog pa, da vse to ni dosti pomagalo. Le preveliko je število tistih gospodarjev, ki niso prav nič storili proti tej bolezni. Nasledki pa tudi niso izostali. Kakor se sliši, bodo taki gospodarji le eno tretjino, pa tudi samo eno petino tega pridelali, kar se je pričakovalo. Tako močno je letos škodovala trtna plesnoba.

Očitni pa so vspehi pri gospodarjih, kateri so pridno škropili. Kako lepe vspehe se dá doseči s pravilnim, pravočasnim in zadostnim žveplanjem, to se letos posebno dobro vidi v vinogradih kmetijske šole na Grmu, ki se nahajata v Trški gori in Cerovcih. V obeh vinogradih se je trtna plesnoba s pridnim žveplanjem tako zatrla, da ni prav nič škodila letošnemu pridelku. —n.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Thunovo ministerstvo je odstopilo, uvidevši da v sedanjem položaju ne more več uspešno delovati. Mej raznimi političnimi strankami je sedaj veliko gibanje; pretehtavajo, kaj početi, kako stališče naj v prihodnje zavzemajo, ali naj neupogljivi ostanejo. Govorilo se je od početka, da bi bil knez Alfred Lichtenstein sposoben novemu ministerstvu predsedvati, a hitro so zopet opustili to misel. Čuje se, da je cesar naročil bivšemu ministerskemu predsedniku Gautschu, sestaviti ministerstvo. Prav utegnejo imeti tisti, ki trdijo, da ni pomagano z menjavo mož, temveč preustrojiti je treba načela. Veliko škodo trpe pri tem

kmetijska vprašanja, ker pri pogostih menjavah ministerstva vselej tudi poljedelski minister odstopi. Predno se potem novi minister o stvari pouči, in bi imela važna stvar do rešitve priti, zopet odstopi, kmet naj si pa z obljubami in upanjem pomaga.

Menotti Garibaldi, laški general, sin pokojnega rogovileža Garibaldija, bil je začetkom minolega meseca v Trstu, kjer so ga kaj imenitno sprejeli in kakor kacega kralja javno pozdravljali. Potovalo je nedavno po južnih krajih Avstrije sedem častnikov laškega glavnega štaba, ki so baje čisto brezskrbno risali in delali načrte za povečanje svoje države. Nikogar pa ni, ki bi si upal to zabraniti. Kaj si hočemo o tem misliti?

Kaj je novega po širokem svetu?

Iz Portugalskega poročajo, da kuga, ki se je iz Indije v Evropo zanesla, še nič ne ponehava. V mestu Oporto so 23. septembra tri osebe zbolele, ena umrla; 24. sept. sta med štirimi obolelimi dva umrla; 25. je eden obolel in 26. septembra so štirje zboleli. Naprave proti zabranjenju razširjanja bolezní so poostrili.

Srbija. Preiskava o nameravanem umoru razkralja Milana je končana. Kneževič je bil obsojen na smrt, drugi pa na večletno ječo. Pred smrtjo je še Kneževič proti duhovnu, ki ga je spremljal, sveto zatrjeval, da le edini on je kriv, da so vsi drugi nedolžni. Nato so ga ustrelili in takoj na mestu zakopali.

Piše se nam:

Iz Novega mesta. Minolo nedeljo imeli smo tukaj redko slavnost. Visokočastiti gospod profesor P. Ladislav Hrovat daroval je zlato sveto mašo, ktere se je udeležilo silno obilo ljudstva. Prišlo je pa tudi od blizo in daleč prav mnogo svetnih in duhovnih gospodov, kateri so bili njegovi učenci, in ktere je hvaležnost do svojega nekdanjega profesorja privabila k tej slavnosti. Tudi ravnatelja ljubljanske in novomeške gimnazije sta se kot zastopnika učiteljstva slavnosti udeležila. Ob 10. uri prišel je zlatomašnik, z okinčano palico v roki, v dolgem sprevedu v cerkev, in začelo je sveto opravilo s slavnostno pridigo, katero je imel nekdanji slavljencev učencev, preč. gosp. dekan Lavrenčič; po pridigi pa je bila s prav obilo asistenco sveta maša. S prav krepkim glasom pel je zlatomašnik pri svetem opravilu in „Te Deum“. Krasno je kor gimnazijskih pevcev izvršil lepo petje. Po končanem opravilu šli so udeleženci zopet v istem sprevedu z zlatomašnikom po cerkvi v samostan. Preč. gvardijan P. Otókar, kateri je z gg. sobratí zlatomašnika pregovoril, da ni na tiho, ampak slovesno zlato mašo opravil, se je tudi potrudil za dostojno pogostitev. Govorniki so z akademično dovršenimi govori zlatomašnika proslavljali in njegovo delavno življenje opisavali. Nočemo teh slavospevov javno ponavljati in ž njimi skromnemu gospodu jubilanu zadrege delati; želimo pa, da bi bili podrobno napisani na zlati list kronike novomeškega samostana v večem spomin in spodbudo naslednikom.

Tudi nenavzoči bivši učenci in prijatelji, mej njimi mnogi višji dostojanstveniki, so jubilanu brzojavili ali pisali. Bilo je 34 telegramov in nad 50 pisem. Bil je tudi navzoč zlatomašnik iz Kamnika P. Celsus Novak. Spominjali so se zlatomašnika P. Julij Brunerja, ki je isti dan imel v Pazinu sv. opravilo. Z litanijami končala se je redka pa lepa slovesnost. Gospodu jubilanu pa kličemo še enkrat: „Bog ga ohrani še mnogo let!“

Iz **Kostanjevice**. Zadnjo sredo je posvetil preč. gosp. dekan Fetti Frankheim veliki altar naše župnijske cerkve. Prenovil ga je g. Franc Ciber iz Novega mesta — res krasno. Kedor ne verjame, naj pogleda delo. Gospoda umetnika smemo z najboljšo vestjo priporočiti za taka in podobna dela. Ūjemo, da bo de prenovil tudi še druge altarje v naši cerkvi ter delal prižnico v novomeške franciškanske cerkvi. Prav tako. Podpirajmo domače mojstre, ki nam vstrežejo tako, ali pa še bolje kakor tujci. —

Trgatev je pri nas sedaj splošna. Nekateri bodo dobili z novih trt prav bogato in dobro kapljico, drugi manj in nekateri prav malo. Plesnoba — oidium — je temu vzrok, nekateri niso nič žvepljali, drugi ne ob pravem času — od tod taka razlika pri pridelku.

Domače vesti.

(Častno občanstvo) je podelila občina Radovica preč. gospodu župniku in deželnemu poslancu Franc Schweigerju povodom njegovega odhoda v Leskovec.

(Novi mestni zastop novomeški) je izvolil blag. gospoda dr. Schegulo soglasno svojim županom. Svetovalci pa so p. n. gospodi: svetnik Adolf Pauser, notar dr. Albin Poznik, in ravnatelj Martin Mohar.

(Nove maše.) V nedeljo 1. oktobra ima gospod P. Alojzij Bobnar novo mašo v Mirni peči, gospod P. Peter Baptista Turk pa v Toplicah.

(† Umrli) je v Novem mestu mnogim znani nakladalec Franc Sorla po daljši, mučni bolezni.

(V novomeško gimnazijo) je letos vstopilo 235 učencev; ljudsko šolo pa obiskuje 182 dečkov.

(Konjska dirka) v Št. Jerneju, napovedana na 17. septembra, se je zaradi silnega dežja odložila.

(Pokopališče v Smihelu) se je bilo letos kaj zdatno povečalo, ter je s čednim zidom ograjeno. Da se polagoma še one nepravilne groblje poravnajo, bo to prav lepo pokopališče. Na sv. Mihela, farnega patrona dan, bilo je novo pokopališče po mil. gospodu proštu dr. Elbertu mej obilno asistenco blagoslovljeno.

(Poročilo.) Začetkom novega šolskega leta je sprejetih v novomeško dijaško kuhinjo 53 gimnazijcev in sedem učencev ljudskih šol. Zadnje so nekateri gospodje prav usilili. Jed dobé, ko gimnazije odidejo. Skoraj vsi dobivajo tudi večerjo. — Kaj počé toliko ust, si vsakdo lahko misli. Radi tega pa v toplo priporočam dijaško kuhinjo v podporo. Naj bodo novci ali živila, vse, vsak najmanjši dar se spóje hvaležno.

Dr. Jos. Manko.

(Oddaja bikov-plemenjakov.) Željni odbor oddajal bo meseca oktobra t. l. bike-plemenjake pingavske in tudi sive pasme proti povračil: polovice nakupnih troškov, in sicer v prvi vrsti članom, v drugi vrsti pa tudi zasebnim živinorejcem. Prošnje za bike poslati je do 15. oktobra t. l. deželnemu odboru kranjskemu v Ljubljani; vsak prošnji pa se

mora priložiti znesek 10 gld., kateri zapade, če pro-silec noče prevzeti odkazanega mu bika.

(Sv. misijon) bo v Toplicah, ter se prične 21. oktobra in bo trajal do 29. oktobra. Vodili ga bodo prečastiti gospodje: P. Angelik iz Ljubljane, P. Efrem iz Trsata in P. Matevž iz Kamnika.

(Važno obrtnikom!) Ponavljamo gg. obrtnikom, da bo v nedeljo 1 okt. ob dveh popoldne v hiši rok. pomočnikov že naznanjeno važno predavanje.

(Nakupovanje bikov-plemenjakov.) Deželni odbor bo letos ob priliki plemenja goveje živine v Novem mestu dne 16., v Logatcu dne 18. in v Lescah dne 19. oktobra nakupoval lepe, 1½ do 2 leti stare čistokrvne plemenjske bika sive in cikaste barve, na kar se živinorejci, ki bi imeli dobrih takih bikov na prodaj, opozarjajo, da jih ob dotičnem času priženo v omenjene kraje.

(Železni most) napravila bo občina v Ribnici namesto sedanjega lesenega poleg cerkve; načrti so že v konečno odobravo predloženi.

(Veselica,) prirejena dne 23. septembra t. l. od Nar. čitalnice s sodelovanjem Dol. pevskega društva, je donesla čistih 38 gld. 78 kr., katera vsota se je vže odposlala odboru za Preširnov spomenik. V pojasnilo še to, da ta veselica ni imela namena, proslavljati našega pesnika-prvaka, priredila se je na poseben poziv odbora za Preširnov spomenik, njen namen je bil kar največji gmotni uspeh.

(Društvo „Mestna godba v Rudolfovem“) si je naročilo godcev za godbo na lok drugodi, ker jih tu ni moglo dobiti. Vže v prvi polovici tekočega meseca se priredé koncerti; kje i kedaj, se naznani po lepakih. K društvenim koncertom bode brezplačen pristop društvenim podpornikom za-se, pokroviteljem za tri rodbinske člane, ustanovnikom za vso rodbino; nečlanom plačati bode vstopnina.

(V šolo „Glasbene Matice“ v Novem mestu se sprejemajo še učenci vsak dan od 4.—5. ure popoldne. Doslej ni bilo moč določiti stalnih učnih ur, ker tudi ni še uravnan učni red po vseh drugih javnih šolah, po katerih se je glasbeni šoli ravnati. Da bode možno učni red konečno vrediti, prosimo, da se nemudoma vpišejo vsi, katerim je do glasbenega pouka. Še ta teden se prične skupni pouk v petju i glasbeni teoriji, v katerih predmetih se bode učnine oprostila večina učencev, prihodnji teden pa prično orkestralne vaje za starejše instrumentalne učence.

(Hranilnica in posojilnica) za Kandijo in okolico razpošlje ravnokar svoje letno poročilo za prvo upravno dobo 1898/1899. Iz tega je razvidno, da je imela koncem meseca junija 225 društvenikov s 575 deleži. Od 1. julija 1899 otvorila je II. odsek, ker je bilo do konca junija 1899 podpisanih 169 deležev. Denarnega prometa je imela: prejemkov 40.899 K. 45 h. Izdatkov 40.388 K. 40 h.; skupaj 81.287 K. 85 h. Na hranilne vloge se je vložilo 20.186 K. 33 h., dvignilo 660 K. 33 h. Stanje hranilnih vlog znaša torej 19.526 K. — h. Posojil in predajemov dovolilo se je društvenikom 27.460 K. — h., vrnilo se je 440 K. — h. Ima torej terjati koncem junija 27.020 K. — h. Prošenj za posojila je bilo 119; ugodilo se je 111 strankam.

(Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju) so darovali: 400 K. visoki dež. zbor kranjski; 1000 K., volilo pokojne soproge društvenega predsednika in izdajatelja časopisa „Der Süden“, gospe Ane Pukl roj. Dub; 100 K. slavni občinski zastop v Ormožu; 50 K. sl. „ljudska poso-

jilnica“ v Gorici; 40 K. sl. „posojilnica ljubljanske okolice“; 30 K. sl. „posojilnica“ na Vranskem; 30 K. sl. „posojilnica“ v Cirknici; 24 K. sl. „posojilnica“ v Ribnici; 20 K. sl. „posojilnica“ v Črnomlju; 20 K. slav. „posojilnica“ v Logatcu; 30 K. dr. J. Pipenbacher v Novem mestu; 10 K. dr. Josip Jelenc na Dunaju; 10 K. Rade Marzidovšek, c. in kr. voj. duh. v Mostaru; 10 K. dr. J. Ev. Krek, drž. posl. v Ljubljani; 10 K. dr. Dragotin Treco, adv. v Postojni; 10 K. Frid. Žakelj, prof. v Ljubljani; 10 K. neimenovan rodoljub v Novem mestu. — Gosp. Ivan Maselj, c. kr. gimn. učitelj v Kranju je nabral 229 K. — Iz Lukovice je nabral gospod stud. med. Mauricij Rus 45 K. — Odbor prosi iskreno vse rodoljube, naj se spominjajo potrebnih visokošolcev posebno zdaj ob pričetku šolskega leta, zakaj mnogim ubogim dijakom bi bilo sicer vsled pomanjkanja podpore nemogoče započeti in nadaljevati svoje študije. Darovi naj se izvolijo pošiljati preč. gosp. monsigr. Francišek Jančar-ju, pap. čast. kam. na Dunaju, I., Singerstrasse 7.

Razne vesti.

* (Statistično poročilo) visok. c. k. ministertva za poljedelstvo od 21. kimovca 1899.

I. Inozemstvo.

Vreme: Druga polovica mesca avgusta bila je v osrednem zemstvu zelo suha. V severnih in južnih deželah pa je bilo vreme precej normalno ter je bilo večkrat dežja za potrebo. Samo v vshodnih delih države bilo je tudi ta čas zelo deževno, da so bile celo pritožbe o slabem vremenu.

Dne 7. septembra pa se je vreme prekucnilo, tako da je bilo preveliko dežja in je povzročilo posebno v severnih deželah velike povodnji. Tudi je bilo ta čas hladno in je zapal večkrat v planinah sneg.

Iz Bukovine se javlja tudi mraz ali slana. V srednem ozemlju je bila vsled suše v avgustu, žetev hitro končana in je tam še samo oves za spraviti pod streho. V severnih in vshodnih deželah je bila žetev zaradi prevelikega dežja zadržana, da še nekaj žita na planem v dežju gnije.

Mlačve za poskus so pokazale, da je pšenica in rž le srednje dajala in se je pričakovalo veliko bolje. Tudi kakovost je le srednja, bolj pa je izdatna slama. Tudi ječmen se smé le k srednjem žetvam prištevati. Pozne setve, katere so radi dežja veliko trpele, so zgubile rumeno barvo, tako da je blaga za pivo le malo najti.

Ovsa ni bilo lahko spravljati zaradi preveliko dežja in ga še nekaj na polju leži in bati se je, da ne bi kalil. Vendar se je nadjati, da bo ta žetev izdatna. Koruza je v srednjih in južnih deželah radi suše veliko trpela, je bila v večih krajih prehitro zrela in so ostali štoki le majhni. Zadnji dež je sicer nekoliko pomagal, vendar se ne pričakuje izdatne žetve. Na jugu je ista že zrela in spravljena. V vshodni Galiciji in Bukovini pa se je zaradi mokrega in hladnega vremena zapoznila, da so štoki še zeleni.

Ajda je radi suše veliko trpela, ali vendar se nahaja v Štajerskem in Kranjskem tudi prav lepa. Na Kranjskem je še zadnji čas cvetela.

Otava se je v avgustu v srednjih in južnih deželah lahko spravljala, ker je bilo vreme zelo ugodno. A vendar ni bila ta žetev, kakor tudi deteljna ne, izdatna. Boljša bi bila v severnih in vshodnih deželah,

samo da je ni bilo lahko spraviti radi deževja in to še posebno v Spod. Avstrijskem, kjer jo je voda veliko podsula in odnesla.

Krompir je v osrednjih in južnih krajih zelo droben, ravno tako tudi v planinah. Vendar je sploh pridelek krompirja izdaten, samo bati se je da ne bi vsled prevelike vlažnosti gnjiti ne začel.

Upanje na dobro vinsko trgatav je všlo radi plesnobe, katero je pospešilo mrzlo in mokro vreme. Na južnem Štajerskem in Kranjskem se je ta bolezen „oidium“ tako razširila, da je pričakovati slabe trgatve. Grozdje že zori in imajo v Dalmaciji že trgatve. Grozdja je po številu ali množini veliko, vendar je grozdje radi suše majhno ostalo. Zdaj pa je deževje škodo povzročilo, ker so jagode razpokale in začnejo gnjiti. Tudi bode trpelo na kakovosti. Naj bolje kaže v vinogradih v južnih Tirolah, Dalmaciji in deloma tudi v Spod. Avstrijskem. Na Moravskem je razvitek vinstva zakasnjen. Peronosperre letos ni veliko slediti in tudi mrčesov ne.

Sadja je povsodi jako malo. Slabo vreme je tudi tukaj neugodno uplivalo, ker je veliko sadja razpokalo in gnjilo in črvivo odpadlo. V Dalmaciji so se mandelni slabo obnesli, nasproti pa oljka jako dobro. Poročilo o izozemstvu prihodnjic.

* (V Ameriko.) Dne 11. tega mesca so bili na južnem kolodvoru v Ljubljani prijete trije fantje, ki so hoteli pobegniti v Ameriko, da bi se izognili vojaški službi. Jeden je bil letos vojakom odbran. Pripeljal jih je v Ljubljano neki agent Silvija Nodarija v Vidmu na Italijanskem. Ker pa se ni upal jih takoj naprej poslati, je šel z njimi v Zalog. Toda o nesreča. Tukaj je stal na kolodvoru orožnik, ki jih je tako gledal, da so se ga zbal in niso vzeli vožnih listkov do Vidma, marveč le do Ljubljane, tedaj je bilo pa še slabše. Ljubljanska policija jih je koj imela in odpeljala v zapor. — Razni časopisi so sicer pred meseci poročali, da je američanska vlada nad 1000 izseljencev zavrnila in poslala nazaj v Evropo. Te izseljence je večinoma Silvij Nodari nabral in poslal v Ameriko. Znano je, da je taisti agent poslal več izseljencev v Brazilijo namesto v Severno Ameriko. Od teh izseljencev že ni več duha ne sluha, ker od tam ne morejo pisati domov. Godi se jim slabše, kakor sužnjem. Izseljenci se navadno preslepijo. Reče se njim, da gre parobrod v Severno Ameriko, gre pa v Brazilijo. Potnik se sam na morju ne more orientirati. Vsekakor se tisti, ki se nameravajo izseliti v Ameriko svari, naj se nikar ne obračajo do agenta Silvija Nodarija, kajti če jih tudi res pošlje v Severno Ameriko, je pri njem vožnja iz Ljubljane v Havre in v Ameriko veliko dražja, kakor pa pri Red-Star-Line ali pri Severo-Nemškem Lloyd. Najcenejša vožnja iz Ljubljane v Ameriko je čez Antwerpen, ki neki stane le 92 gld. To vožnjo preskrbuje „Red-Star-Line“, ki ima svoje zastopnike v Ljubljani v Kolodvorskih ulicah št. 29. Ljudje, ki so bili že v Ameriki, svari sami pred tujimi agenti in priporočajo „Red-Star-Line“, ki ima najzanesljivejše in najhitrejšje parobrode in najboljšo hrano na parobrodih.

Darovi za novomeško dijaško kuhinjo.

Gospod Avg. Šinkovic, župnik, 10 gld., gospod Jos. Kos, župnik, 5 gld., gosp. Anton Aleš, dekan, 5 gld., gg. kapelana Valentin Marčič in Andrej Lavrič po 2 gld. 50 kr., gosp. Mat. Rant, nadučitelj, 1 gld., gospod Anton J. z Brega šentvidske župnije 1 gld., gosp. dr. K. Slanc, advokat, za pol leta 50 gld.,

gosp. Rih. Dolenc, vodja, za mesec 1 gld., gospa Karolina Koprivšek 5 gld., pri zlati maši zbrani bivši učenci gosp. zlatomašnika P. Lad. Hrovata 50 gld., gosp. Andrej Česenj, župnik, 5 gld., v zahvalo za zadobljeno zdravje duhoven 5 gld., mesto venca na krsto pokojnega gospoda profesorja Iv. Polanca je darovala družina gospoda svetnika c. kr. okrožnega sodišča Iv. Škerlj-a 5 gld.

Loterijske številke.

Gradec	16. septembra	45	57	21	37	36
Trst	23. „	86	48	81	47	35

Zahvala.

Pri zlati maši gospoda profesorja P. Ladislava Hrovata zbrani bivši njegovi učenci so darovali za dijaško kuhinjo titule te slavnosti 30 gld. In sicer: gosp. župnik I. Plevanič 5 gld., gosp. svetnik L. Golja 5 gld., gospod notar A. Hudovernik 5 gld., gospod dekan I. Lavrenčič 5 gld., gospod župnik J. Mervec 5 gld., gosp. župnik Jos. Borštinar 2 gld., gosp. župnik M. Barbo 3 gld.

Povrni Bog blagim gospodom stotero ter obudi še druge mnogoštevilne učence gospoda slavljence, da se ob tej lepi priliki pod istim titulom s kacic doneskom spomnijo naše potrebne dijaške kuhinje.

Dr. Jos. Marinko.

Pisarna obrtne zadruga

za novomeški okraj se nahaja v Novem mestu

 v hiši g. Weiss-a,

Ljubljanska cesta št. 39.

Redne uradne ure ob nedeljah in ponedeljkih od 10. do 12. ure dopoldne.

Učenec, kateri ima potrebne šolske vede, se sprejme v prodajalno z mešanim blagom Viljem Tomic-a v Trebnjem. (259—1)

Učenec sprejme se v pouk v mizarsko obrt. — Več pove Anton Pršina v Ločni pri Rudolfovem. (261—1)

V prodajalnico v Novem mestu

sprejme se učencec,

kteri je le tega vedenja, pod ugodnimi pogoji. — Kje, pové opravništvo „Dol. Novic“. (265—1)

! Po najvišji ceni !

kupuje podpisani

rumen vosek in vošine ali satovje, kakor tudi med.

Prosi se, da bi čebele proč otresali, kateri jih sami tarejo.

Franc Murn,

(243—3)

lectar in svečar v Kandiji pri Novem mestu.

Stanovanje, obstoječe iz 4 sob in vseh potrebnih prostorov je dobiti od 15. septembra počenši v Novem mestu, Dilančove ulice h. št. 47, I. nadstropje. August Luser.

Učenec, poštenih starišev sin, zmožen slovenskega in tudi nekoliko nemškega jezika, sprejme se takoj v trgovino z mešanim blagom pri Franc Paulinu v St. Rupertu. Dolenjsko. (270—1)

Dr. J. Vaupotič,
c. kr. okr. zdravnik v Novem mestu
ordinira od sedaj nadalje
v novi mestni hiši —
— nasproti drevoreda.

Dve leseni grozdni stiskalnici

ste ceno za oddati v grajščini Bršlin pri Novem mestu.
Kupci si iste lahko vsaki čas ogledaj). (223—4)

Žena z enim otrokom želi kako primerno službo

kot hišina ali oskrbnica.

Tudi vzame kako

manjšo gostilno ali pa prodajalnico v najem.

Ponudbe naj se blagovolijo poslati pod naslovom:
I. I., poste restante, Žužemberk. Dolenjsko.

Prodaja plemene živine.

Na kmetijski šoli na Grmu je nekaj lepe
živine švicke pasme na prodaj.

Kupci naj se blagovole zglasiti
pri vodstvu šole na Grmu.

Učenec, poštenih štarišev sin, zmožen slo-
venskega in nemškega jezika, se
sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom Franc
Paulin-a v Št. Rupertu, Dolenjsko. (153—2)

Kovaškega pomočnika,

kateri je pošten in samostojen delavec, išče proti dobri
mesečni plači Janez Zurec na Dvoru pri Žužemberku.

V trgovinah

M. SEIDL, NOVO MESTO

dobi se od danes naprej vsako soboto sveže
klobasice (Wiener-Neustädter Würste). Za-
loga najfinejšega čaja, ruma, konjaka in raz-
lične vrste finega vina v buteljkah.

Vsaki teden dvakrat sveže, fino surovo
maslo (Theebutter). Vedno sveža gnjat (Schin-
ken), več vrst sira in salam.

Šokolada, kakao, fini bonbončki in vedno
sveže, najfineje špecerijsko blago.

Gostilna v najem.

V najem se odda s 1. januarjem 1900
že staroznana gostilna „pri Tomšiču“ v
Trebajem na Dolenjskem. Ista se odda za
več let pod ugodnimi pogoji.

Gostilna obstoji iz štirih velicih sob, veže,
kubinje, dveh kleti, ledenice, senčnatega vrta
za goste in lepega hleva. Na zahtevanje se
dobi tudi lepa njiva. Gostilna je oddaljena
eno minuto od farne cerkve in tri minute od
železniške postaje Trebenj.

Več se poizva ustmeno ali pismeno pri
lastniku

Em. Tomšiču,
Trebenj. Dolenjsko.

(264—1)

Društvo „Mestna godba v Rudolfovem“
priporoča

svojo godbo na lok

● za plesne i druge veselice. ●
Manj ko 6 godcev se ne daje. Plača nizka!

P. n. društva naj se blagovolé radi svojih zimskih
veselic pravočasno oglasiti! — Pisma kapelniku g.
Jos. Poula v Rudolfovem. (267—1)

Iz proste roke je na prodaj **lepo, rodovito**
zemljišče,

namreč 850 kvadratnih sežnjev vrta in poldrugi oral
njiv. Isto se nahaja v Veliki Stari vasi pri Grosup-
ljem. — Več pove lastnik Franc Schiffrer, kolodvor
Novo mesto. (156—2)

Hiša in vrt na prodaj v Gotni vasi blizu
glavne ceste. Cena 220 gld.
Na dalje se izvé pri vredništvu „Dol. Novic“.

Mlin želi dobiti neki samec v najem ali pa
tudi za plačilo mleti Ponudbe je poslati
pod naslovom: A. Z., poste restante, Litija (Littai).

Franc Ciber,

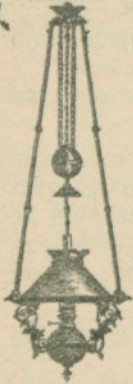
podobar in pozlatar

se priporoča

preč. duhovščini in slav. občinstvu
za razna dela in poprave v tej stroki.

Stanuje v Novem mestu, Ljubljanska
cesta št. 41. (266—1)

► Luč prihodnosti! ◀

Auer Gazolin svetilke

nadkriljujejo vse dosedanje, in je razsvetljava izdatno ceneja od petroleja in acetilena.

Reference na razpolago!
Popolna garancija.

Zalagatelj

Jos. Medved, Novo mesto.

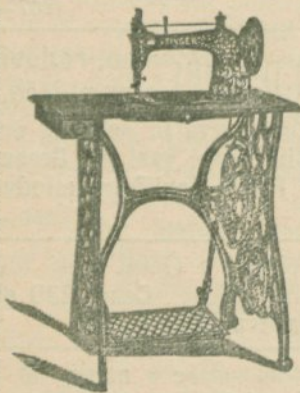
Veliko zalogo

po dunajskem kroju
izgotovljenih oblek,

za dečke in dorastle, kakor tudi
po meri izgotovljene,
priporoča

Dijakom
znižane cene!

Jos. Medved,
Novo mesto.

**Šivalne stroje
in kolesa**

le prve vrste,

plačilni
v mesečnih rokih,
priporoča

Jos. Medved,
Novo mesto.

Nagrobne vence

s trakovi,

v veliki izbiri,

priporoča

Jos. Medved,

Novo mesto.

Janez Jax-a

najstarejša
in največja
tovarniška zaloga

šivalnih strojev

[v Ljubljani, Dunajska cesta št. 13.]

Zastopnik za Dolenjsko
Friderik Skušek,

trgovec v Metliki. (210—5)

(Reserviran prostor.)

(245—3)

Dva mlinska kamna,

(francoska kamna) 10 palcev debela, 36 palcev široka
ima na prodaj Janez Lusar, Dol. Gomile p. Št. Jernelj.

KATHREINER-
Kneippova
sladna kava.

Stara modrica, si misli!

Zo leta sem izpricano trpela od prvih 6 dohodov kave.
Pri živilih, ercah, želodčnih boleznih, prvi pomastkane
krvi etc. zdravilsko priporočena. — Najprijetnejša
kaviana pijača v stoletnem rodovinah.